

OPPSUMMERING AV NASJONAL TILSYNSKAMPANJE, INNEKLIMA I SKOLER

NEMFO – Nettverk for miljørettet folkehelsearbeid

Trondheim, 3. mai 2017

Kristin Tørum og Rune Skatt, representanter fra styret i NEMFO

Informasjon om:

- Bakgrunn for tilsynskampanjen og valg av tema
- Organisering
- Gjennomføring
- Resultater
- Konklusjon

Bakgrunn for tilsynskampanjen

Helseetatens tilsynskampanjer for bydeler i Oslo kommune

Tilsynskampanjer statlige tilsynsmyndigheter

Enhetlig og samordnet kommunalt tilsyn innen miljørettet helsevern

Passer inn med NEMFOs intensjon

Støtte av Helsedirektoratet

Valg av tema for tilsynskampanje

TEMA: Inneklima i skoler

Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler, hjemlet i Lov om folkehelsearbeid

Krav:

§ 4 om ansvar og internkontroll

§ 13 om rengjøring og vedlikehold

§ 19 om inneklima og luftkvalitet

Aktuelle tema er begrenset til følgende:

- Inneklima/luftkvalitet
- Ventilasjonssystemet
- Radon
- Rengjøring og vedlikehold

Den enkelte kommune kan utvide tilsynet til også å omfatte andre krav

Bakgrunnen for valg av aktuelt tema

Bakgrunn for valg av aktuelt tema:

- Godt fysisk skolemiljø er et viktig folkehelseiltak
- Forskning viser at inn klima er viktig for skoleprestasjoner og arbeidsevne
- Kartlegginger viser at mange skoler fortsatt ikke er godkjent, at mange kommuner ikke fører tilsyn med skolemiljøet, at vedtak om utbedringer av skolemiljøet ikke følges opp
- Nasjonale myndigheters og foreningers fokus på betydningen inn klima har på barn og unges helse
  - Krafftak for barn og elevers skolemiljø, inn klimavideoer (NAAF) m.v.
- Fylkesmennene prioriterer ikke tilsyn med det fysiske skolemiljøet

Organisering

Styringsgruppe: Styret i NEMFO

Arbeidsgruppe:

- Kristin Tørum, styret i NEMFO og miljørettet helsevern i Alta kommune
- Svein Kvakland, styret i NEMFO (til juni 16) og miljørettet helsevern i Molde kommune
- Helene Brandshaug, miljørettet helsevern i Bærum og Oslo kommuner
- Elin Grønvold-Aunet, miljørettet helsevern i Trondheim kommune
- Eva Rizi, Miljørettet helsevern i Vestfold, interkommunalt samarbeid, 10 kommuner
- Mona Yri, miljørettet helsevern i Tromsø kommune
- Rune Skatt, styret i NEMFO (spørreundersøkelsen og oppsummeringsrapporten)

Totalt 10 møter november 2015-juni 2016 (2 heldagsmøter, Skype)

Prøvetilsyn Bydel Østensjø i Oslo, juni 2016

Referanse/kontaktperson:

Finn Martinsen, Helsedirektoratet

Gjennomføring – utarbeide tilsynsmateriell

- Gjennomføringsplan/styringsdokument
- Informasjonsbrev fra lokal tilsynsmyndighet til alle skoler i kommune
- Tipsark for inneklima og renhold (vedlegges informasjonsbrevet)
- Mal for tilsynsvarsel til skoler
- Intervjuguide til bruk ved tilsynet
- Veiledning for bruk av intervjuguide
- Mal for tilsynsrapport
- Mal for pålegg om retting

Til alle malene ble det utarbeidet forslag til ordlyd. Tilsynsmyndighetene i kommunene stod fritt til å bearbeide alt materiale som de ønsket.

For utdypende informasjon om tilsyn ble det henvist til nye veiledere fra Helsedirektoratet

Gjennomføring – informasjon

- Presentasjon på årskonferansen i Stavanger, 30.-31. mai 2016
- Informasjon i tidsskriftet Miljø & Helse, 2/16
- Tilsynsmateriale på NEMFO sin nettside 20. juni 2016
- E- post fra Helsedirektoratet til alle kommuner i landet, 26.06.16
- E- post fra styreleder i NEMFO til alle kommuner i landet, påminnelse, 20.08.16

NEMFO – www.nemfo.no

Helsedirektoratet:

- Nyhetsbrev – folkehelsearbeid 5/2016
- Artikkel på hjemmesiden, 01.11.16

Gjennomføring – tilsynene

Tilsynskampanjen: 1. oktober 2016 – 1. mars 2017

Tilsynsmyndigheten i kommunene har hatt alt ansvar for planlegging, gjennomføring og oppfølging av tilsynene

Forslag til praktisk gjennomføring fremkommer av dokumentet «gjennomføringsplan»

Diskutere og dele erfaringer på Yammer

Gjennomføring - spørreundersøkelse

- 125 kommuner som var påmeldte fikk tilsendt spørreskjema
- 112 kommuner har gjennomført spørreundersøkelsen, svarprosent ca 90 %
- 85 av kommunene er tilknyttet vertskommune eller interkommunalt selskap (IKS)

Hva ble det spurt om?

- Hvilken kommune det er ført tilsyn med
- Om kommunen er tilknyttet en interkommunal ordning innen MHV
- Hvor mange skoler det er i kommunen og hvor mange det er ført tilsyn med under tilsynskampanjen
- Hvem og hvor mange som var tilstede fra tilsynsmyndigheten
- Hvem som var tilstede fra virksomhetene
- Om andre tilsynsmyndigheter ble varslet om tilsynet (Atils, FM mv.)
- Om tilsyn ble gjennomført i samarbeid med andre tilsynsmyndigheter
- Estimert og faktisk tidsbruk på tilsynene
- Antall avvik og anmerkninger
- Hvilke bestemmelser avvikene var knyttet til
- Hvordan avvikene vil bli fulgt opp
- Opplevde rollekonflikter

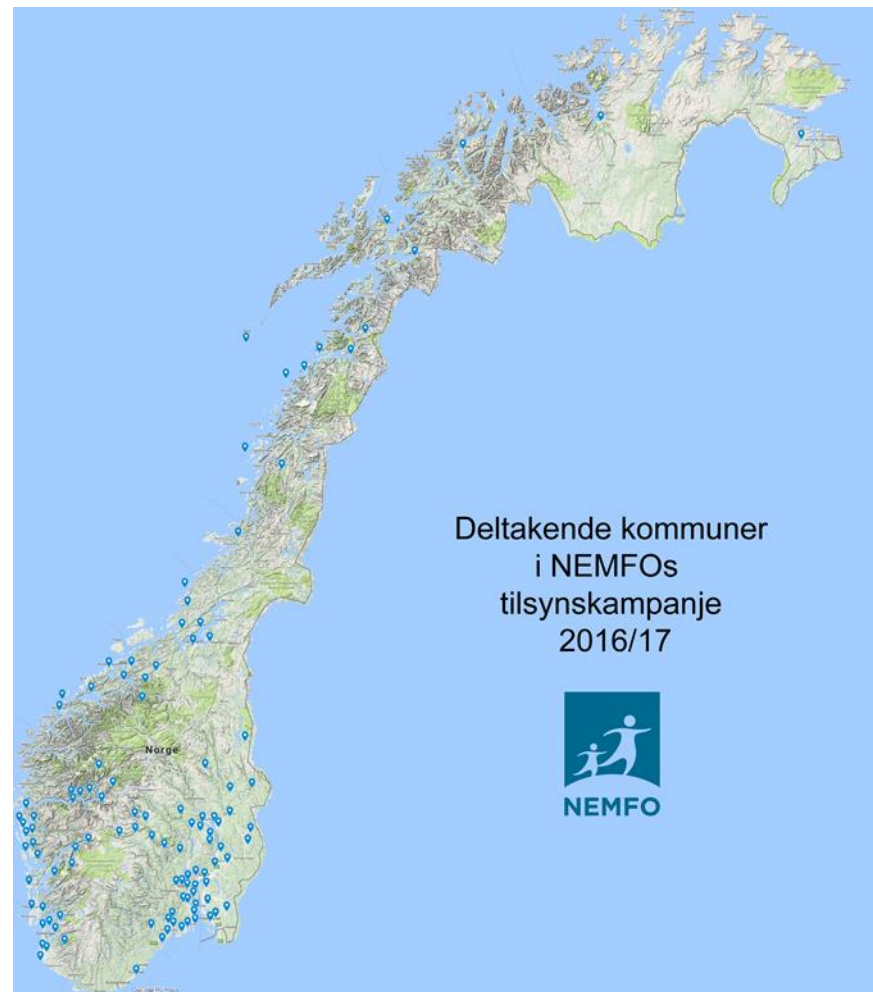
Hva ble det spurt om?

- Om kampanjen har medvirket til at kommunen har gjennomført tilsyn de ellers ikke ville gjort
- Tidspunkt og varighet på tilsynskampanjen
- Om informasjon i forkant av kampanjen var tilfredsstillende
- Om man ønsker å delta på lignende tilsynskampanjer i regi av NEMFO
- Om man var fornøyd med tilsynsmaterialet og om det var enkelt å tilpasse til egen kommune
- Om gjennomføringsplanen var tilfredsstillende
- Om malene og tipsarkene var nyttige
- Om nytten av NEMFOs nettside og samarbeidsforumet på Yammer

I tillegg har Statens strålevern gjort en mer detaljert undersøkelse om radon.

Deltakende kommuner

FYLKE	KOMMUNER DELTATT
Akershus:	6
Aust- Agder:	1
Buskerud:	11
Finnmark:	2
Hedmark:	9
Hordaland:	13
Møre og Romsdal:	9
Nordland:	10
Nord- Trøndelag:	2
Oppland:	6
Oslo:	1
Rogaland:	10
Sogn og Fjordane:	8
Sør- Trøndelag:	4
Telemark:	6
Troms:	2
Vest- Agder:	0
Vestfold:	8
Østfold:	4
	112

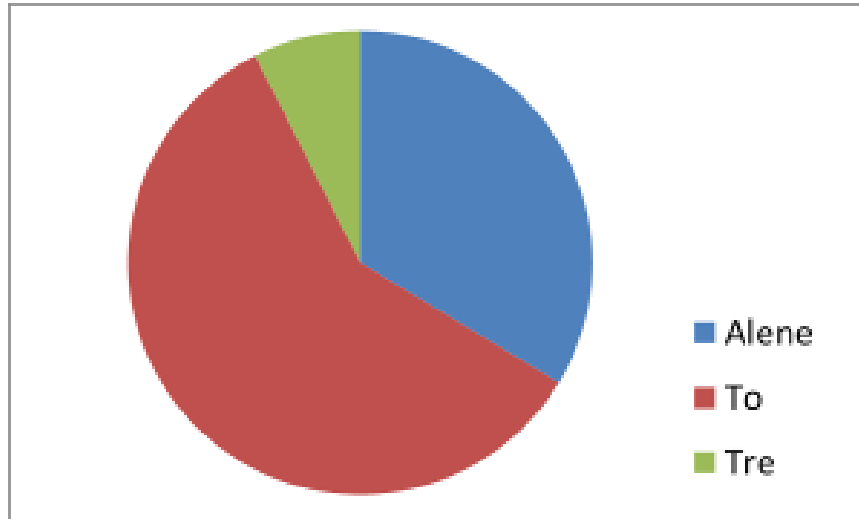
Resultater

NEMFO har mottatt tilbakemelding fra 112 kommuner - 1462 skoler

Det er **ført tilsyn med 467 skoler**, herav:

- 261 barneskoler
- 82 ungdomsskoler
- 98 kombinerte barne- og ungdomsskoler
- 26 videregående skoler

Om tilsynene – tilstede fra tilsynsmyndigheten

- Miljørettet helsevern (MHV)
- MHV og kommuneoverlege
- MHV og helsesøster
- Kommuneoverlege
- Kommuneoverlege og folkehelse­rådgiver
- Kommuneoverlege og rådgiver oppvekst

Om tilsynene

– tilstede fra virksomhetene

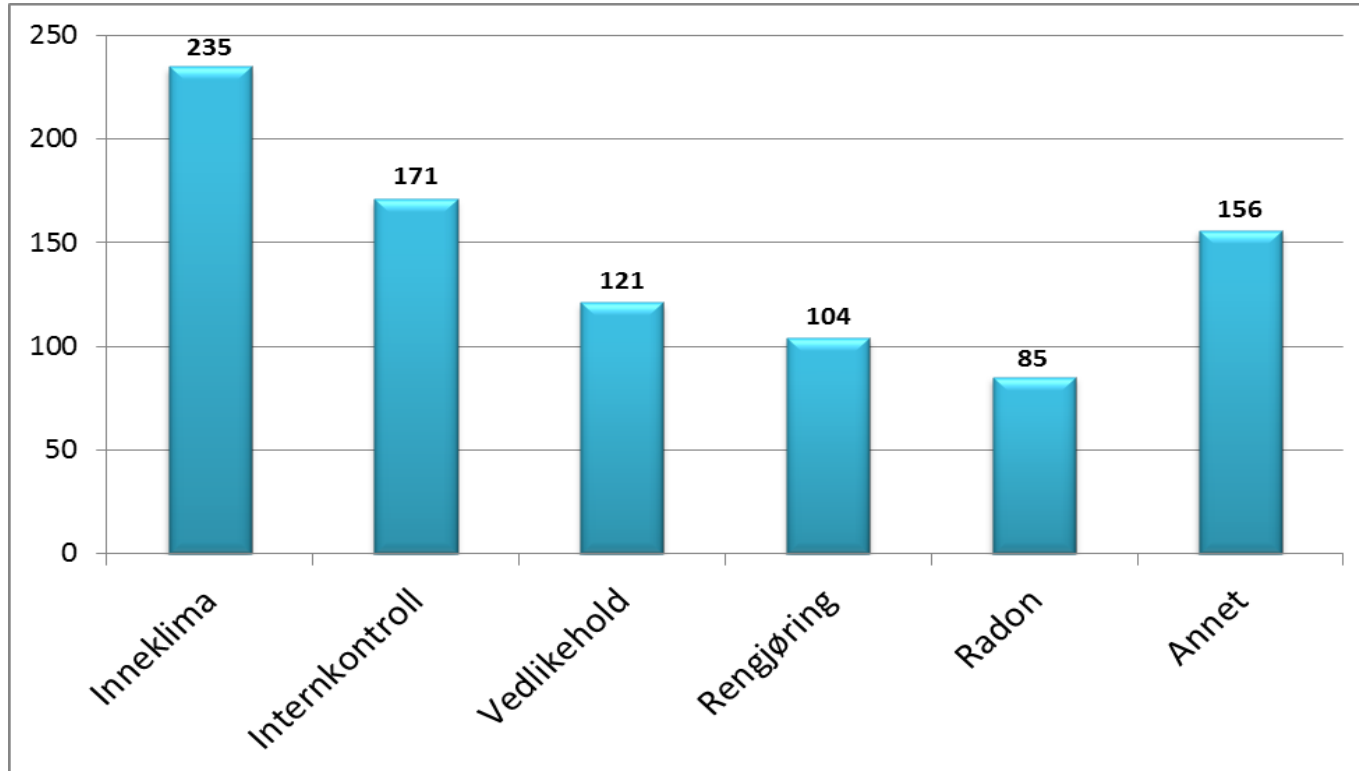
Funksjon	Antall tilsyn
Rektor	112
Vaktmester/driftspersonellspersonell	107
Verneombud	71
Renholder	39
Skolens renholdskontakt	37
Eiendomsavd.	21
Elever	13
Inspektør	7
Avd.leder drift	6
Avd.leder renhold	4
FAU	4
Teknisk etat	4
Avd.leder vedlikehold	2
Helsesøster	2
Internatleder	1
Kommunalsjef	1
Kvalitetsrådgiver skole	1
Oppvekstsjef	1
Rådgiver renhold	1
Sektorleder miljø og samfunn	1
SFO-leder	1
Teamleder skole	1

Om tilsynene – tidsbruk og varsling

- Tid avsatt til tilsynet på skolen
  - De fleste tilsynsmyndigheter (ca 80 %) hadde satt av 3 timer til selve tilsynet på skolene og de fleste hadde også benyttet denne tiden. Ellers varierte tidene oppgitt fra 1,5 time til en hel dag.
- Varsling av andre tilsynsmyndigheter
  - Kun en vertskommune (for 6 kommuner) har varslet om tilsynet overfor Fylkesmannen.
  - Tre andre kommuner oppgir at de har varslet hhv. Arbeidstilsynet, Branntilsynet og Mattilsynet.

Om tilsynene - antall avvik og anmerkninger

872 avvik

> 750 anmerkninger

Om tilsynene - rollekonflikter

102 kommentarer til i hvilken grad tilsynsmyndigheten opplever rollekonflikt som en utfordring med hensyn til oppfølging av tilsyn i egen kommune

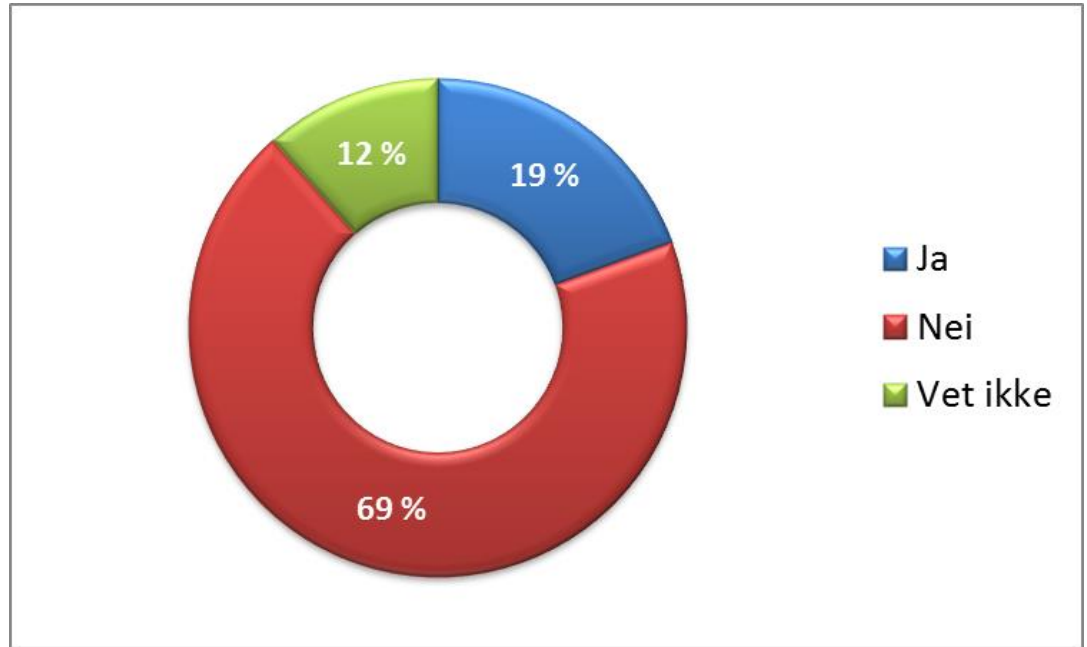
Kun 6 kommenterer at de opplever rollekonflikter som et stort problem

Stor deltakelse av interkommunale selskap/samarbeid. Ofte et lite problem med rollekonflikter. Mange er lei begrepet «Bukken og havresekken»

Mange kommuner oppgir at organiseringen internt i kommunen hindrer rollekonflikter.

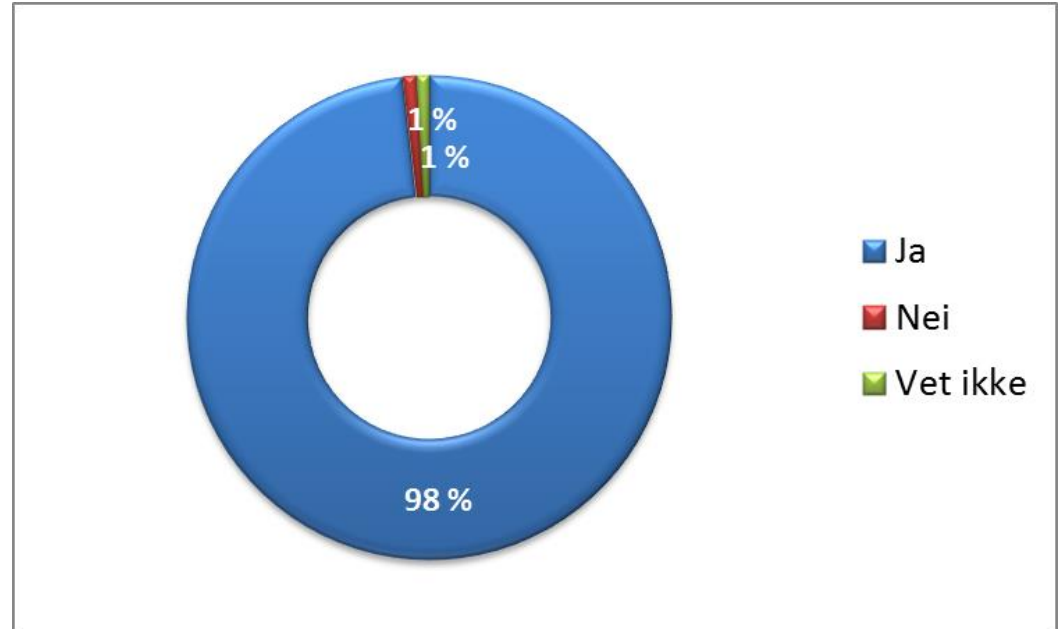
Om tilsynskampanjen – flere tilsyn?

Har tilsynskampanjen medvirket til at kommunen har gjennomført tilsyn de ellers ikke ville gjort?

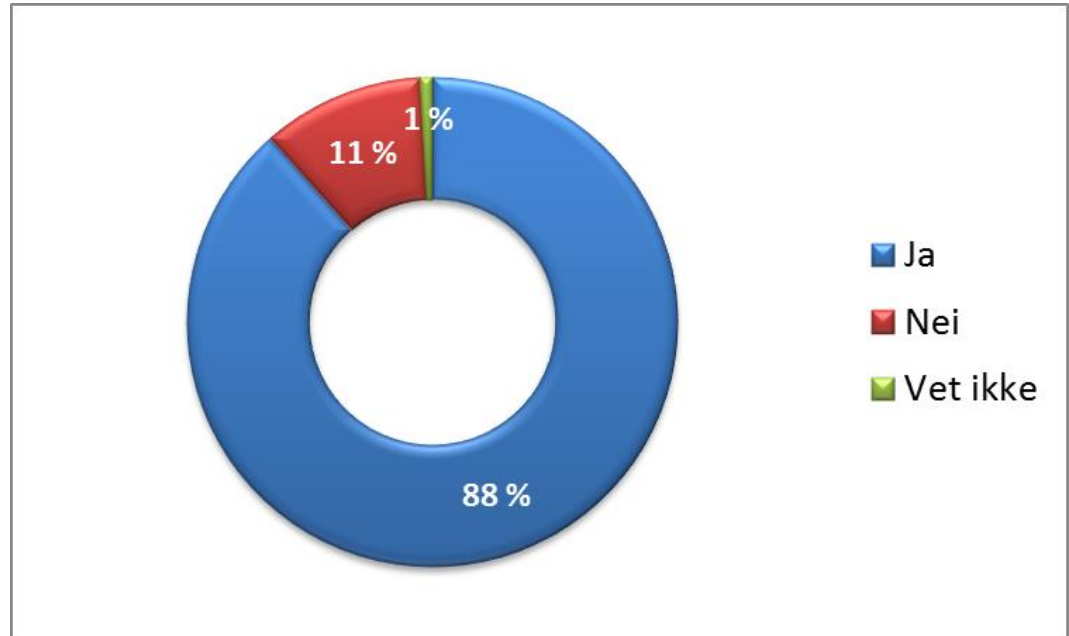
Om tilsynskampanjen - tidspunkt

Var tidspunktet for tilsynskampanjen ok?

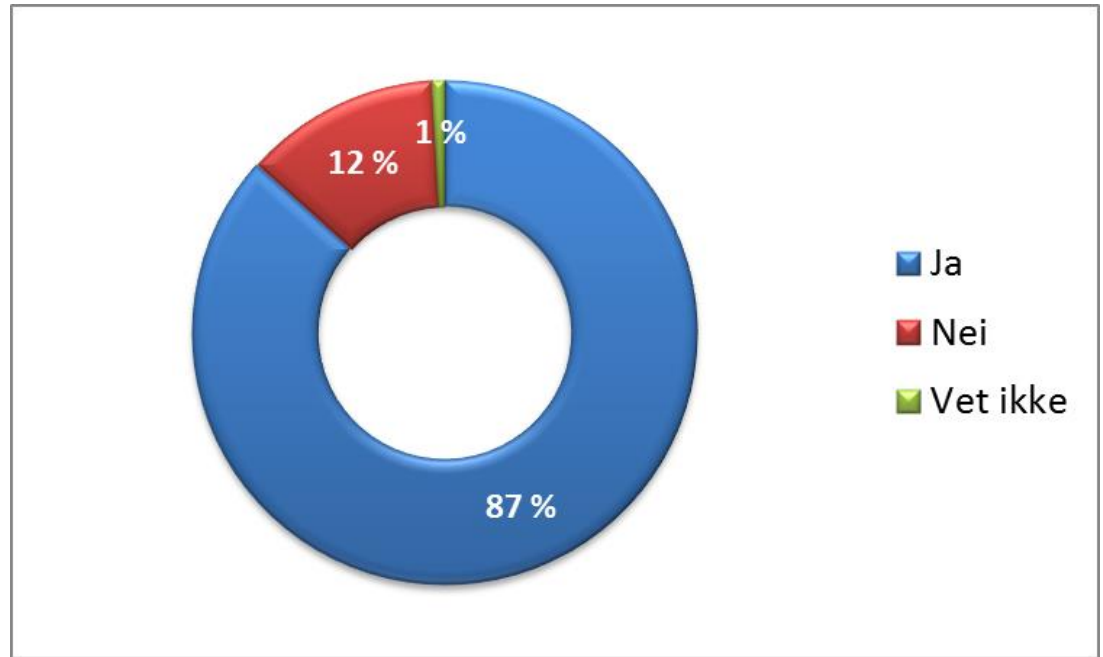
Om tilsynskampanjen - varighet

Var varigheten på
tilsynsperioden ok?

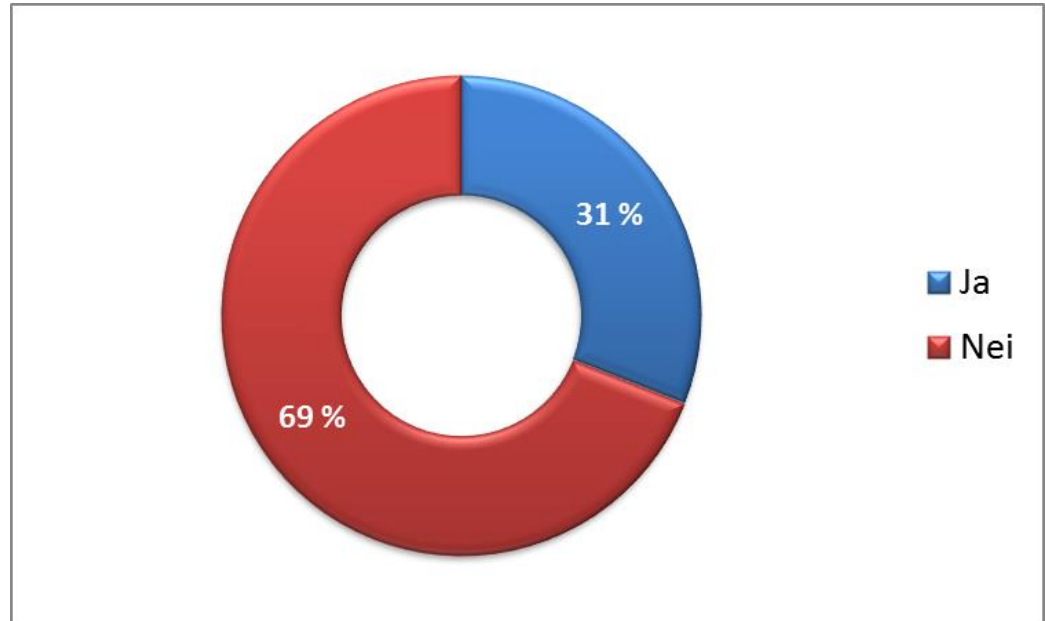
Om tilsynskampanjen - informasjon

Var informasjon i forkant av tilsynskampanjen ok?

Om tilsynskampanjen - samarbeid

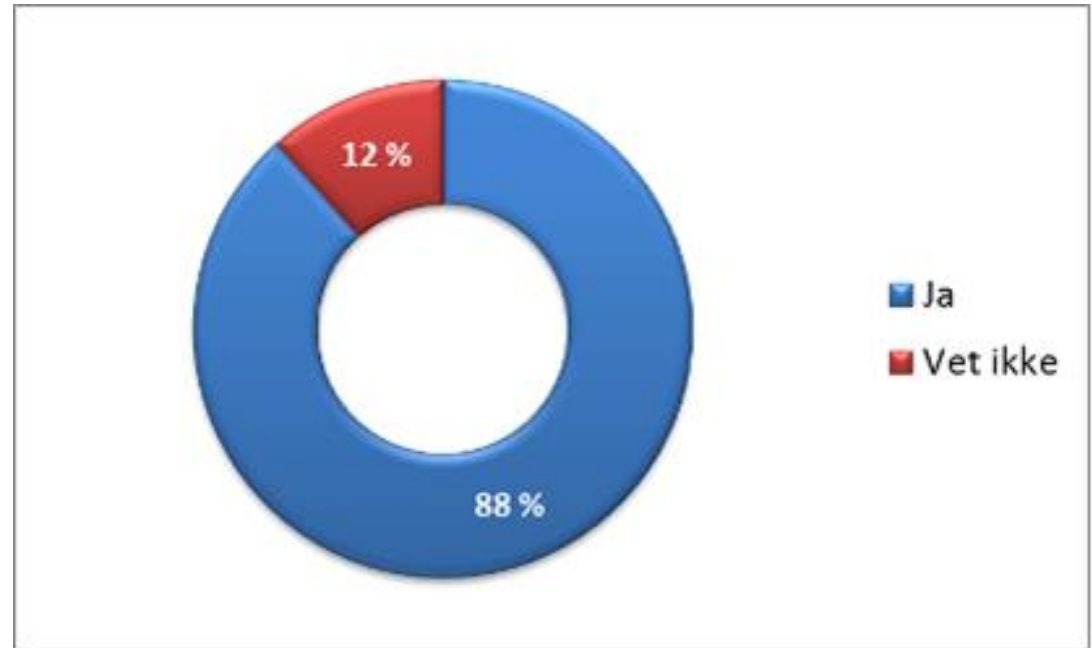
Har det vært samarbeid med andre tilsynsmyndigheter?

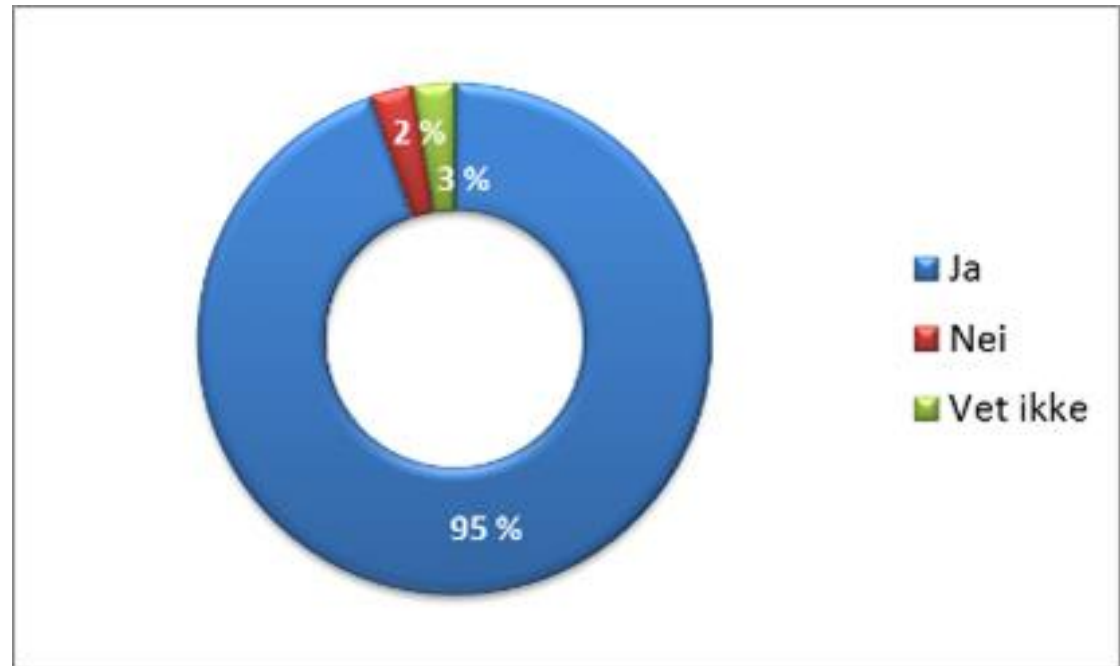
Om tilsynskampanjen – delta på flere?

Ønsker dere å delta på flere tilsynskampanjer i regi av NEMFO?

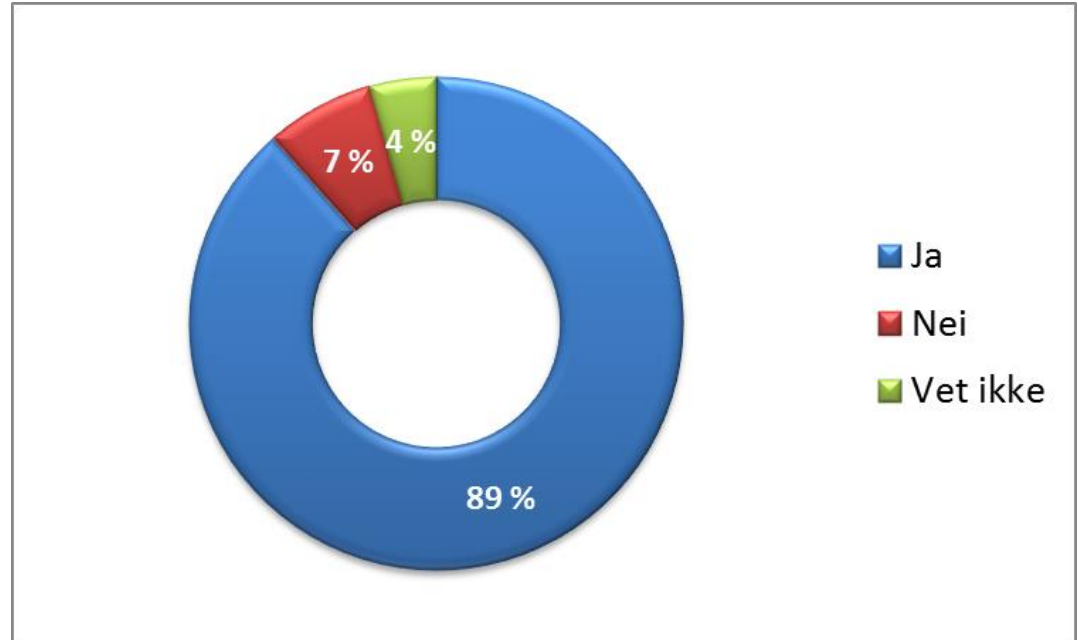
Om tilsynsmateriellet - tilpasning

Var det enkelt å tilpasse materiellet til egen kommune?

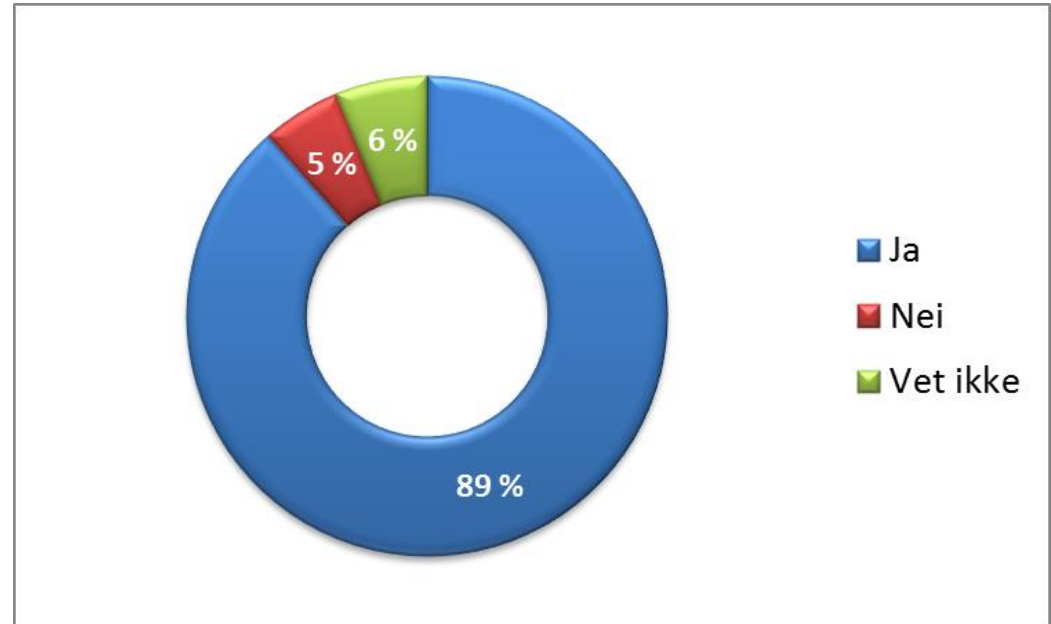
Om tilsynsmaterialet – totalt sett

Er du totalt sett
fornøyd med
tilsynsmaterialet?

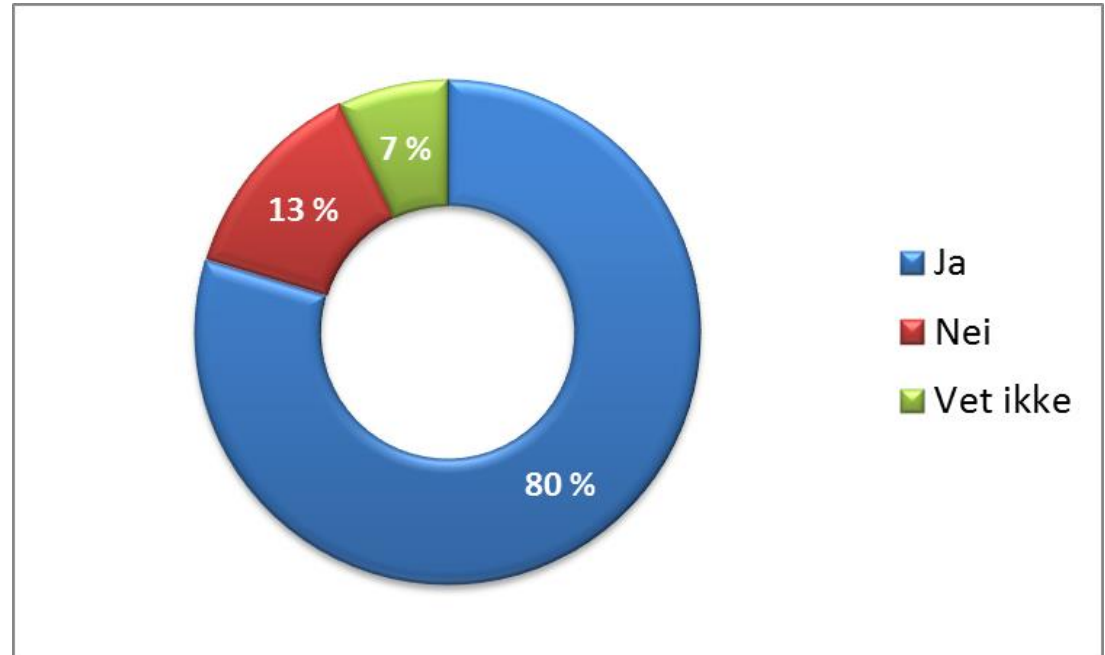
Om tilsynsmaterialet – gjennomføringsplanen

Er du fornøyd med gjennomføringsplanen?

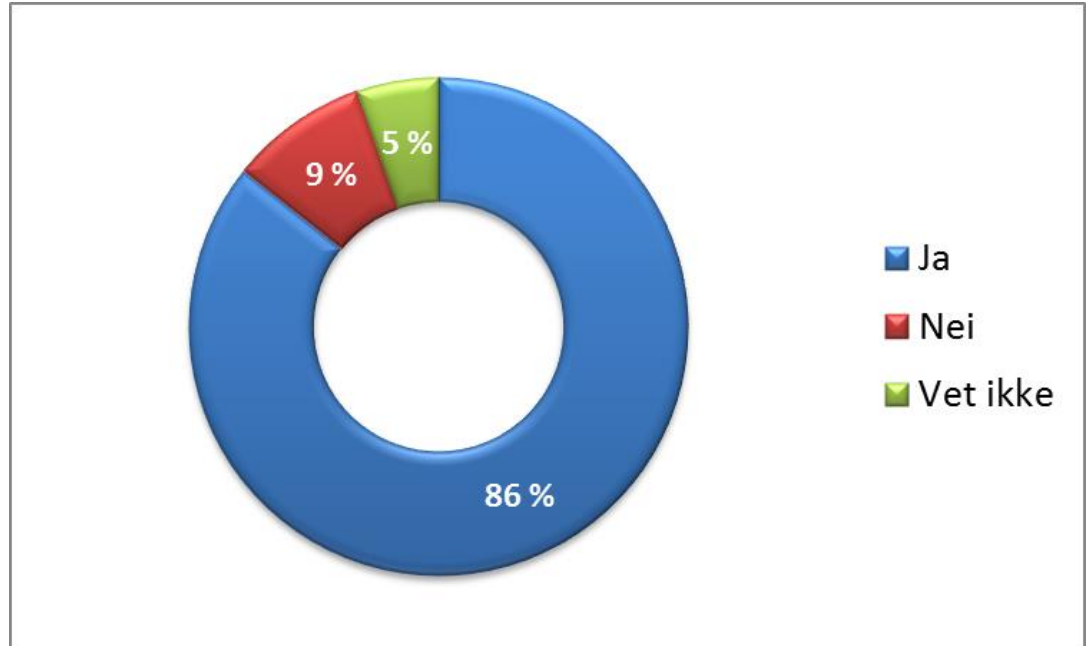
Om tilsynsmateriellet – malene

Er du fornøyd med malene?

Om tilsynsmaterialet – tipsarkene

Var tipsarkene nyttige?

Om tilsynsmaterialet – Yammer og nettsiden

YAMMER:

66 % sier de har hatt nytte av nettverket

19 % sier de ikke hatt nytte av nettverket

NEMFOs nettsider:

50 % sier de har hatt nytte av nettsidene til NEMFO

27 % sier de ikke hatt nytte av nettsiden til NEMFO

Ris og ros til NEMFO - utdrag

- Informere om tilsynskampanjer i god tid, slik at man kan ta disse inn i egne tilsynsplaner
- Gjør det enkelt, mindre omfattende intervjuguider, tydelige sjekklister, klart språk
- Gjerne gjøre maler tilgjengelig på nynorsk
- Hva med et skriftlig tilsyn elektronisk (egenmelding)? Får da mulighet til å føre tilsyn med samtlige virksomheter. Det kan også bli enklere å sammenfatte resultater.
- Sette gode mål for tilsynskampanjene
- Så langt det er mulig skissere hva som er avvik og anmerkninger.
- Tydeliggjøre hva NEMFO ønsker av tilbakemeldinger etter tilsynskampanjen.
- Ønsker å kunne gi en samlet tilbakemelding på evalueringen når man er et interkommunal samarbeid og har gjennomført tilsyn i flere kommuner.

Forslag til tema for ny kampanje

- Solarier
- Inneklima, sikkerhet og smittevern i barnehager
- Inneklima i skoler på nytt om 3-5 år
- Smittevern i skoler og barnehager
- Universell utforming av uterom i skoler og barnehager
- Utearealer i skoler og barnehager
- Psykososiale forhold i skoler og barnehager
- Førstehjelp, sikkerhet og helsemessig beredskap (risikovurderinger) i skoler og barnehager
- Skader og ulykker i skoler
- Måltid i skoler
- Fysisk aktivitet i skoler
- Helsefremmende skoler og barnehager
- Tatovering, hulltaking, frisører
- Psykososiale forhold, renhold og inneklima i sykehjem
- Campingplasser
- Leirskoler, rideleirer og andre steder hvor barn samles utenfor skoler/barnehager
- Bassengbad, badevannskvalitet og prøvetaking

Forslag til tidspunkt og varighet

- Starte tidligere på høsten – unngå å strekke over to kalenderår pga årsrapportering
- Lengre kampanjeperiode, minst et halvt år, gjerne et helt år
- September til mai
- Januar til juni
- Nytt skoletilsyn om 5 år
- Årlige tilsynskampanjer
- Tilsynskampanjer annet hvert år
- Neste kampanje våren 2018, med varighet 3-4 måneder

Andre forslag

- Interessant å vite noe om statistikk på avvik (type avvik og antall) for hele landet
- Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler bør revideres slik at det legges mer ansvar på virksomhetens eier og de etater som har ansvar for lukking av avvik
- Utarbeide felles elektroniske meldeskjema og søknadsskjema
- Behov for økt kompetanse både hos tilsynsmyndighet men også hos skolene og skoleeier
- Enkelte kommuner viser til at de kan bidra med egne erfaringer i forhold til gjennomføring av tilsyn

NEMFO konklusjoner

- Tilsynskampanjer har noe for seg
- Får satt fokus på et tema av nasjonal betydning
- Bidrar til at tilsyn blir gjennomført tilnærmet likt
- Flere kommuner får mulighet til å gjennomføre tilsyn

Alt materiale utarbeidet ifm tilsynskampanjen er til fritt bruk selv om tilsynskampanjen er avsluttet.

Nettsted: www.nemfo.no

Facebook: www.facebook.com/Nemfo.no

E- post: post@nemfo.no

Rapport etter tilsynskampanjen vil bli tilsendt alle deltakende kommuner samt lagt ut på nettsiden.

Takk for deltakelsen!

